**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI**
**MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI**

**KATTAQO‘G‘ON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

Ro‘yxatga olindi:
№_____
2025 yil “22” dekabr

**“TASDIQLAYMAN”**
KDPI direktori
_____ Sh.R.Urakov
2025 yil “24” dekabr

**60110900– Biologiya bakalavriat ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha bitiruvchilarning umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi uchun**

# DASTUR VA BAHOLASH MEZONLARI

**Kattaqo‘rg‘on – 2025**

Mazkur dastur O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2009-yil 22-maydagi 160-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan O‘zbekiston Respublikasi “Oliy ta‘lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to‘g‘risida”gi Nizomga ko‘ra va Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2021 yil 15-avgustdagi 365-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan 60110900 –Biologiya bakalavr ta’lim yo‘nalishining malaka talabi va o‘quv rejasi asosida ishlab chiqildi.

**TUZUVCHILAR:**

1. N.A. Ruziqulova Aniq va tabiiy fanlar kafedrasi dotsenti, biologiya fanlar bo‘yicha falsafa doktori, (PhD).
2. O.J. Xamidova Aniq va tabiiy fanlar kafedrasi dotsenti, biologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD).
2. U. B. Bozorova Aniq va tabiiy fanlar kafedrasi assistenti.
3. N.SH. Abdirashidova Aniq va tabiiy fanlar kafedrasi assistenti.

**TAQRIZCHILAR:**

1. **F.Halimov** Sharof Rashidov nomidagi Samarqand Davlat Universiteti Biokimyo Instituti, zoologiya kafedrasi dotsenti, b.f.d (DSc)

2.2. **S.Narzullayev** Sharof Rashidov nomidagi Samarqand Davlat Universiteti Biokimyo Instituti, zoologiya kafedrasi dotsenti, b.f.d. (PhD)

*Mazkur dastur “ Aniq va tabiiy fanlar” kafedrasi Kengashining 2025 yil _____ -sonli yig‘ilishida muhokama qilingan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.*

**Kafedra mudiri:** **dots. Z.K.Shukurov**

*Mazkur dastur “Aniq va tabiiy fanlar” fakulteti Kengashining 2025 yil _____ -sonli yig‘ilishida muhokama qilingan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.*

**Kengash raisi:** **(PhD) S.Rajabov**



KIRISH

Biologiya yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar tayyorlovchi oliy ta’limning o‘quv reja va fan dasturi asosida amalga oshiriladi, uning nazariy va amaliy mashg‘ulotlarini to‘liq o‘zlashtirgan, yakuniy davlat attestatsiyasidan muvaffaqiyatli o‘tgan shaxsga “bakalavr” malakasi (darajasi) hamda oliy ma’lumot to‘g‘risidagi davlat namunasidagi rasmiy hujjat(lar) beriladi.

60110900 – Biologiya yo‘nalishi bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi uchun dastur ta’lim yo‘nalishi o‘quv rejasidagi 5 ta fan asosida shakllantirilgan. Bu fanlar o‘z negizida qamrab olingan mazmun quyida batafsil bayon etiladi.

**BOTANIKA**
**fani bo‘yicha:**

Fanni o‘qitishdan maqsad – o‘simliklar hujayrasi, o‘simliklar to‘qimalari, vegetativ va generativ organlari, changlanish va urug‘‘lanish jarayonlari, mevaning hosil bo‘lishi, tarqalishi o‘simliklarning hayotiy shakillari,yuksak o‘simlik tarqalishi o‘simliklarning hayotiy shakillari, yuksak o‘simliklarning tuzilishi hamda o‘simliklarning sharoitga moslashish qonuniyatlari, yer yuzida tarqalishi, sistematikasi, hayotiy shakllari, kelib chiqishi, taksonomik birliklar, taksonlarga bo‘linishi, ekologik omillarning ta’siri, ularning muayyan sharoitga moslanishidagi biologik xususiyatlarining o‘zgarishlari bo‘yicha yo‘nalish profiliga mos bilim, ko‘nikma va malakani shakllantirishdan iborat.

Fanning vazifasi– talabalarga botanika fanning ilmiy–nazariy asoslarini; ulardan foydalanish usullarini; zamonaviy tadqiqot metodlarini, mikrotexnika bilan ishlash; mikropreparatlar tayyorlashni; o‘simliklarni aniqlash; o‘quv va ilmiy gerbariylar tayyorlashni; olingan natijalarni tahlil qilishni zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o‘rgatishdan iborat.

To‘qima, uning ta’rifi va tasnifi, hosil qiluvchi to‘qima - meristema. Uchki, yon, bug‘im oralig‘i meristemalari. Initsial hujayralar va ularning faoliyati. Birlamchi va ikkilamchi meristema. To‘qimalari (prokambiy, peritsikl, kambiy, fellogen). Qoplovchi to‘qima, uning ta’rifi, xillari va vazifalari. Mexanik to‘qima. Mexanik to‘qimalarning xillari va ularning funksiyalari. Kollenxima. Sklerenxima. Lub tolalari. Yogochlik tolalari. Asosiy (assimilyatsion, gamlovchi) to‘qimalar.

Suvo‘tlar to‘g‘risida umumiy ma’lumotlar, bo‘limlari, prokariot, mezakariot va eukariot guruhlari. Suvo‘tlarning kelib chiqishi va evolyutsion aloqalari. Tallomining morfologik jixatidan xilma - xilligi.

Xrookokksimonlar - Chroococcophyceae va Gormogonsimonlar - Hormogoniophyceae sinflari, ularning asosiy vakillari. Tuzilishi va ko‘payishi.

Ko‘k-yashil suvo‘tlarning sistematik guruhlari orasidagi evolyutsion aloqalar. Tarqalishi va ahamiyati.

Ochiq uruglilarning umumiy tavsifi. Kelib chiqishi. Keng tarqalgan davrlari. Uruglanish. Urugning rivojlanishi va tuzilishi. Qubbalar tuzilishining o‘ziga xosligi. Sinflarining qabilalarga bo‘linishi. Qarag‘aydoshlar oilasi. Umumiy tavsifi. Geografik tarqalishi O‘sishi va rivojlanishi, ekologiyasi, o‘ziga xos xususiyatlari, xo‘jalikdagi axamiyati.

## ZOOLOGIYA
### fani bo‘yicha:

Umurtqasiz va umurtqali hayvonlarning xilma-xilligi, tuzilishi, ularda boradigan hayotiy jarayonlar, hayvonlarning yashash muhiti va ularning moslanishlari, hayvonlarning sistemaga solish jihatlari, umurtqasiz va umurtqali hayvonlarning zamonaviy sistemasi, qarindoshlik aloqalari, turli guruhlarining o‘zaro farqi va o‘xshashligi, hayvonlarning tabiatdagi va biosferadagi ahamiyati, hayvonlarning inson hayotidagi roli, foydali va zararli tomonlari, zararkunanda hayvonlarning xalq xo‘jaligi va qishloq xo‘jaligidagi ahamiyati, zararkunandalarga qarshi kurash choralari, hayvonlarning noyob va kamayib borayotgan turlari va ularni muhofaza qilish kabi muammolarni hal etish haqida bilim berishdan iborat.

Bir hujayralilar kenja olami (Protozoa). Bir hujayralilarni yig‘ish, ko‘paytirish va o‘rganish usulublari. Euglenozoa tipi: *Euglena viridis*, *Euglena gracilis*. Tuzilishi, xayotiy xususiyatlari, ko‘payishi. Xlorofita tipi. Kolonal hivchinlilar. Volvoks, pandorina, yevdorina va goniumning tuzilishi. Euglenozoa tipi: Kinetoplastlilar (Kinetoplastida) sinfi. Vakillari: tripanosoma (*Trypanosoma sp.*), leyshmaniya (*Leishmania sp.*). Tuzilishi, hayotiy xususiyatlari, tibbiy ahamiyati. Alveolata tipi: Kipriklilar kenja tipi (Ciliophora). Nassophorea sinfi. Vakil: infuzoriya (*Paramecium sp.*). Tuzilishi va ko‘payishi.

Ko‘p hujayralilar (Metazoa) kenja olami. G‘ovaktanlilar (Porifera=Spongia) tipi: Calcarea sinfi. Vakil: *Sycon sp.* Tuzilishi va xayot tarzi. Bo‘shliqichlilar (Cnidaria) tipi: Gidrasimonlar (Hydrozoa) sinfi. Vakil: Chuchuk suv gidrasi. Tashqi va ichki tuzilishi. Ssifomeduzalar (Scyphozoa) va Marjon poliplar sinfi. Vakil: Aureliya meduzasi(*Aurelia aurita*) va Aktiniya. Tuzilishi va rivojlanishi.

Yassi chuvalchanglar(Platyhelminthes) tipi: Kipriklilar sinfi. Vakil: Oq planariya. Tashqi, va ichki tuzilishi, ko‘payishi.Cycloneuralia katta tipi. To‘garak chuvalchanglar (Nematoda) tipi. Vakillar: Odam askaridasi( *Ascaris lumbricoides*), Tashqi va ichki tuzilishi.Xalqali chuvalchanglar(Annelida) tipi: Ko‘p qilli chuvalchanglar (Polychaeta) sinfi. Vakillar: nereis (*Nereis pelagica*), qum chuvalchang (*Arenicola marina*). Tashqi tuzilishi va xayot tarzi.

Traxeyalilar (Tracheata) kenja tipi: Oltioyoqlilar (Hexapoda) Xasharotlar (Insecta)



sinfi. Suvarak (*Blatta orientalis*) misolida hasharotlarning tashqi va ichki tuzilishini o‘rganish.

## PARAZITALOGIYA
### fani bo‘yicha:

Parazitologiya fani asoslarini o‘qitishdan maqsad parazitizmning hayvonlar olamida tutugan o‘rni, parazitning xo‘jayini bilan munosabatlarini tahlil qilish, ularning erkin yashovchi hayvonlardan oziqlanishi va hayot sikli bilan farq qilishi, odam, hayvonlar va madaniy o‘simliklarga zarari hamda turli-tuman kasalliklarni keltirib chiqarishi kabi ma’lumotlarni berish.

Parazitar kasalliklarni va kasal qo‘zg‘atuvchilarni tarqalishini oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlar bo‘yicha ma’lumotlarni berish bilan birga, keng tarqalgan parazit turlarning bioekologik xususiyatlari, ularga nisbatan qarshi kurash asoslari bilan tanishtirishdan iborat. Parazitlarning evolyusiyasi: ektoparazitizm, endoparazitizm va qon parazitlarining kelib chiqishi; erkin yashovchi hayvonlarning xo‘jayin tanasida simbioz turlaridan, kommensallardan evolyusiya jarayonida parazitlik bilan oziqlanishi orqali kelib chiqqanligini bilish.Parazitizm hodisasining talqini; parazitlik bilan oziqlanishning o‘ziga xosligi, parazitning o‘z xo‘jayiniga ta’siri va uning shakllari; parazitlik bilan oziqlanish va hayot kechirishning turli-tumanliligi; fakultativ va soxta parazitizm; vaqtinchalik va doimiy parazitizm tushunchlarini bilish.Parazitlarning evolyusiyasi: ektoparazitizm, endoparazitizm va qon parazitlarining kelib chiqishi; erkin yashovchi hayvonlarning xo‘jayin tanasida simbioz turlaridan, kommensallardan evolyusiya jarayonida parazitlik bilan oziqlanishi orqali kelib chiqqanligini bilish.Odam va hayvonlarda parazitlik qiluvchi chuvalchanglar va transmissiv kasalliklarni keltirib chiqaruvchi, hamda ularni tarqalishida muhim rol o‘ynovchi bo‘g‘imoyoqli ektoparazitlarga qarshi profilaktik tadbirlarni bilishi va amalda qo‘llay olish ko‘nikmalariga ega bo‘ladi.Kasalliklarning tabiiy manbai haqidagi ta’limot. Parazitosenoz. Parazitofauna.

## ODAM ANATOMIYASI VA GISTALOGIYASI
### fani bo‘yicha:

Odam organizmi organ va to‘qimalarining embrional rivojlanishi, mikroskopik tuzilishi, sog‘lom inson organ va sistemalarining tuzilishi, uning perinatal va postnatal rivojlanishi asosiy qonuniyatlarini organish, organ tuzilishi va Yoshga nisbatan tuzilishdagi ozgarishlarni identifikatsiya va interpretatsiya qilish konikmalarini egallash. Organlar va a‘zolarning taraqqiyoti, tuzilishi va faoliyati tog‘risida zamonaviy nazariy bilimlarni egallash; Organizmning individual, yoshiga qarab o‘zgarishini,jinsiy xususiyatlarini va tashqi muhit mehnatni organizm rivojlanishiga hamda tuzilishiga ta‘sirini bilish.Odam organizmining tuzilishi. A’zo va a’zolar tizimi.

Suyaklarning tavsiflanishi. Suyaklar tuzilishining umumiy prinsiplari. Suyaklarning shakliga, tuzilishiga va rivojlanishiga qarab turlari (klassifikatsiyasi). Suyaklarning tuzilishi. Diafiz, metafiz, zich va govak qismlari. Suyaklarning rivojlanishi (filogenez, ontogenez). Tana suyaklarining funksional anatomiyasi. Tayanch vazifasini bajaruvchi suyaklar. Umurtqa pogonasi. Umurtqa pogonasi suyaklarining filogenezi va ontogenezi. Umurtqa turlarining ozaro farqi. Ko'krak qafasining tuzilishi. Elka kamari suyaklari: omrov suyagi, kurak suyagining tuzilishi. Qol suyaklari: elka, bilak, tirsak, qol panja suyaklarining tuzilishi. Oyoq soxasidagi suyaklar: Chanoq suyagi, son suyagi, katta boldir suyagi, kichik boldir suyagi, oyoqning panja suyaklari - ularning tuzilishi. Bosh skeleti. Kalla suyaklarining taraqqiyoti va tuzilishi. Miya qutisi skeleti Kallaning miya qismidagi suyaklar.

Bo'g'imlar va ularning birlashuvi. Mushak (muskul) lar klassifikatsiyasi. Yoshga doir o'zgarishlari. Ovqat hazm qilish a'zolari. Nafas olish a'zolari .Ularning tuzilishi va yoshga doir xususiyatlari. Siydik va tanosil a'zolari. Erkaklar va ayollar tanosil a'zolari. Endokrin sistemasi. Yurak. Tomirlar sistemasining tuzilishi. Nerv tizimi. Markaziy nerv sistemasi. Pereferik nerv sistemasi. Sezgi analizatorlari.

Gistologiya fanining asoslarini, odam organizmining shakli, tuzilishi, uning rivojlanish jarayoni, har bir a'zoni jinsiy tafovutlar jihatidan, shunindek atrof-muhitning a'zolar tuzilishi hamda vazifasiga bo'lgan ta'sirini o'rganadi.

## UMUMIY PEDAGOGIKA

**fani bo'yicha:**

Pedagogika fanining nazariy-metodologik asoslari pedagogik faoliyat mazmuni, ta'lim va tarbiya jarayonini samarali tashkil etish yo'llari, ilg'or pedagogik texnologiyalar bilan yaqindan tanishtirish orqali ularda pedagogik tafakkurni, ijobiy fikrlash qobiliyatini, ta'lim oluvchilar bilan muvaffaqiyatli ishlashga doir zarur malakalarni, vaziyatni to'g'ri baholash, oqilona qarorlarni qabul qilish, ijtimoiy yordamga muhtoj o'quvchilarga bilim berish, ularni maqsadga muvofiq tarbiyalash ko'nikmalarini shakllantirish, milliy pedagogik meros g'oyalarini, Sharq va g'arb mutafakkirlarining ta'lim-tarbiyaga oid qarashlari ta'lim muassasalari amaliyotiga maqsadli tatbiq etish tajribasini hosil qilish.

Pedagogika, didaktika, tarbiya nazariyasi, tarbiya turlari, ta'lim menejmenti, uzluksiz ta'lim, uzluksiz ta'lim turlari, ta'lim ishtirokchilari, maxsus pedagogika, pedagogika tarixi, milliy pedagogik meros, jahon ta'lim tizimi haqida.Ta'lim to'g'risidagi qonun, maktabgacha, umumiy o'rta ta'lim, professional ta'lim, oliy ta'lim, oliy ta'limdan keying ta'lim. O'zbekiston Respublikasining "Ta`lim to'g'risida"gi qonuni asosida uzluksiz ta'lim prinsiplari.Ta'lim sohasidagi davlat siyosatining asosiy prinsiplari .Oliy ta'lim muassasalari turlari . Ta'limning uzviyligi



va uzluksizligi .Pedagogika fani, maqsad va vazifalari . Sotsiologiya, psixologiya, madaniyatshunoslik, tarix, falsafa . Barkamol avlod, milliy ong, ta'limning uzviyligi, tarbiyaning, ijtimoiy muhit, irsiyat . Pedagogik fikrlar va g'oyalar rivojining tarixi. Pedagogika tarixini yaxlit rivojlanish jarayoni Pedagogika fanining ilmiy tadqiqot metodlari Ilmiy tadqiqot metodlariga qo'yiladigan talablar.Ilmiy –pedagogik tadqiqotlar.Ilmiy tadqiqot metodlaring tavsif Ta'lim texnologiyalari,innovatsion pedagogika mazmuni ta'limda muammoli va axborot texnologiyalardan foydalanish, kreativlik va uning tashxislanishi.

## UMUMIY PSIXOLOGIYA

**fani bo'yicha:**

Shaxsni evolyustion jihatdan rivojlanishi. Kognitiv jarayonlarni shakllanishi. Insonda aks ettirish darajalari. Psixik jarayonlarni shakllanishida tilning ahamiyati. Inson psixikasini ontogenezda rivojlanishi. Psixik jarayonlar va miyaning o'zaro aloqadorligi. Harakat inson faoliyatning birligi sifatida. Xatti-harakat qurilmalari.

Shaxs psixologiyasining metodologik prinsiplari. Psixologiyada shaxsni o'rganishlar nazariyasi. Shaxs taraqqiyotini davrlarga bo'lish. Shaxs rivojlanishining individuallik xususiyatlari va ularning roli. Sotsiogenezda shaxs. Shaxsning o'z-o'zini anglashi va Men – konsepsiyasi. Shaxsning sotsial tasavvurlari. Shaxs taraqqiyotining psixotik, chegaralangan va nevrotik darajalari.

Motivasiya haqida umumiy tushuncha. Motivasiyaning rivojlanish bosqichlari. Motivasiyaning tuzilishiga tizimli yondashuv. Motivasiyaning ontogenezda shakllanishi. Motivasiyaning psixologik nazariyalari. Emotsiya haqida umumiy tushuncha. Emotsiya psixologiyasining nazariy yondashuvlari. Emotsional holatlari. Shaxsning irodaviy sohasi. Iroda muammosini talqini.

Sezgilar klassifikasiyasi. Sezgilarning o'zgaruvchan shakllari. Teri tuyush sezgisi va idroki. Ko'rish sezgisi va idroki. Eshitish sezgisi va idroki. Ta'm bilish idroki. Hid bilish. Perseptiv obrazni tashkillashtirish. Fazoni idrok qilish. Fazoni eshitish orqali idrok qilish. Musiqani va nutqni idrok qilish. Rangni idrok qilish. Vaqtni idrok qilish. Xatti-harakatni idrok qilish.

Diqqat haqida tushuncha. Diqqatning psixofiziologik indikatorlari va mexanizmlari. Miya, ong va diqqat. Diqqatning asosiy xususiyatlar. Diqqat turlari va funksiyalari. Diqqatning rivojlanishi va buzilishi. Diqqat va faoliyat. Diqqatni o'rganishning amaliy jihatlari. Diqqatni o'rganishning amaliy jihatlari.

Xotira haqida umumiy tasavvurlar. Xotiraning neyrofiziologik asoslari va bioximik nazariyalari. Xotira murakkab psixik jarayon sifatida. Xotira turlari klassifikasiyasi. Xotira psixologiyasining asosiy qonuniyatlari. Xotira va faoliyat. Inson xotirasining tashkil etuvchi asosiy tamoyillar. Xotiraning rivojlanishi. Xotiraning buzilishi. Xotiraning amaliy o'rganish jabhalari.

Tafakkur to‘g‘risida umumiy tasavvurlar. Tafakkur turlari va masala tiplari. Tafakkur psixologiyasi predmetining rivojlanishi: asosiy nazariy yondashuvlar. Tafakkurni o‘rganishda klassik yondashuvlar. Tafakkurni bilish faoliyati sifatida o‘rganish. Inson aqliy faoliyatining differensial-psixologik sifatlari. Tafakkur va informatika. Tafakkur tahliliga kognitiv yondashuv. Tafakkur filo va sotsiogenezi. Tafakkur ontogenezi. Nutqiy tafakkur rivojlanish muammolari. Til, ong va tafakkur. Nutq va nutqiy faoliyat.

Psixologiya tarixi predmet va vazifalari. Antik davr psixologiyasi. Jon haqidagi psixologik bilimlarning vujudga kelishi. Sharq mutafakkirlarining psixologik g‘oyalari. Ong haqidagi psixologik tasavvurlar. Psixologiyaning mustaqil fan sifatida rivojlanish bosqichi.

**ADABIYOTLAR RO‘YXATI:**


1. Икромов М.И., Нормуродов Х.Н., Юлдашев А.С. Ботаника. Тошкент, «Ўзбекистон». 2002. - 322 б.
2. Mustafaev S.M., Ahmedov O‘.A. Botanika. Toshkent, 2006.
3. Васильев А.Е., Воронин Н.С., Еленевский А.Г. и др. Ботаника: Морфология и анатомия растений. Учеб. пособие. 2-е изд., М.: Просвещение, 1988. -480 с.: ил.
4. Pratov O‘,Shamsuvaliyeva L, Sulaymonov E va boshqa.Botanika(morfologiya,anatomiya,sistematika,geobotanika).- Toshkent:”Ta’lim nashriyoti”,2010.-288 b
5. Islomov B.S, Hasanov M.A.Botanika(morfologiya,anatomiya,sistematika).- Samarqand “SamDU nashriyoti”,2020.-568 b
6.Тимонин А.К. Соколов Д.Д,Шипунов А.Б Ботаника.В четырех томах Т.4 Книга 2 Систематика выших растений.-М Издателський центр „Академия„ 2009.-352 с.
7. Дадаев С., Абдурахмонова Г. Умумий паразитология. -Тошкент. 2013. - 384 б.
8. Дадаев С.Д. Паразитология. -Тошкент. 2006. -207 б.
9. Xakimov N.X. Umumiy parazitologiya. Ma’ruzalar matni. Samarqand, 2004
10. Догель В.А.Общая паразитология. Ленинград. 1962. -464 с.
11.Мавланов О., Ахмедов М., Пазилов А., Халимов Ф., Хакимов Н., Абдуллаев Э., Кудратов Ж. Зоология (беспозвоночные животные). СамДУ нашриёти, Самарканд, 2022, 512 с
12. Mavlyanov O.M., Xurramov Sh.X., Eshova X.S. Umurtqasizlar zoologiyasi. Toshkent, OFSET PRINT, 2006. 550 b.
13. C.P.Hickman, L.S.Roberts, S.L.Keen, A.Larson, H.Ianson, D.J. Eisenhour. Integrated principles of Zoology, 17 edition, 2017, McGraw-Hill, USA, p 922.





14. Dadayev S., Saparov Q. Zoologiya (xordalilar) OO‘Yu talabalari uchun darslik.”Iqtisod-Moliya”, T. 2011.
15. C.P.Hickman, L.S.Roberts, S.L.Keen, A.Larson, H.Ianson, D.J. Eisenhour. Integrated principles of Zoology, 14 edition, 2008, McGraw-Hill, USA, p 922.
16. Laxanov J.L.O‘zbekistonning umurtqali xayvonlarining aniqlagichi (O‘quv qullanma ), Toshkent “O‘qituvchi ”, 2013.
17.Laxanov J.L. Umurtqalilar zoologiyasi. Darslik. Toshkent, 2005.
18. Сапин М.Р., Билич Г.Л. Анатомия человека тт 1-2, М., Высшая школа, 2007
19. Хрисанфова Е. И. Антропология: Учебник – 3-е изд./ Е. И. Хрисанфова, И. В. Перевозчиков – М.: Высшая школа, 2002.
20. Харрисон Дж., Уайнер Дж., Тэннер Дж. и др. Биология человека. М.
21. Алланазарова Н.А., Рузикулова Н.А., Мамашукуров А.У. «Анатомия человека» раздел Спланхнология. Неврология (учебное пособие) - Самарканд: Издательство СамГУ, 2019
22. Алланазарова Н.А., Рузикулова Н.А. Учебно-методическое пособие по «Биологии человека (анатомия)» раздел Остеология, Миология - Самарканд: Издательство СамГУ, 2018
23. Ruziqulova N.A. Odam anatomiyasi. O‘quv qo‘llanma. Samarqand. SamDU nashriyoti, 2023
24.Qodirov I.Q. Gistologiya. Toshkent.-2 «Universitet» 2009.
25. Afanasyev Yu.I., Yurina N.A. Gistologiya, sitologiya i embriologiya. Moskva. 2002.
26.To‘ychiyev S., Toshmanov N. Sitologiya, embriologiya, gistologiya. Toshkent «Yangi asr avlodi».2005.
27.Qodirov I.K. Umumiy gistologiyadan amaliy mashg‘ulotlar. Metodik qo‘llanma.Toshkent – 2008.
28.S.L.Kuznesov, N.N. Mushkambarov, V.L. Goryachkina. Atlas po gistologii, sitologii i embriologii. «Medisinskoye informativnoye agentstvo». Moskva. 2002.
29.Korochkin L.I. «Biologiya individualnogo razvitiya» geneticheskiye aspekty. Moskva. 2005.
30. Ruziqulova N.A. Gistologiya. SamDU.2025
31.Худойбердиев Р.Э. и др. Одам анатомияси Тошкент, Ибн Сино номидаги нашриёт-матбаа бирлашмаси, 1993.
32.Алланазарова Н.А., Рузикулова Н.А. Учебно-методическое пособие по «Биологии человека (анатомия)» раздел Остеология, Миология - Самарканд: Издательство СамГУ, 2018
33.Hamidov A, Nabiyev M,Odilov T.O‘zbekiston o‘simliklar aniqlagichi.-Toshkent 1987
34. Pratov U, Jumayev K .Yuksak o‘simliklar sistematikasi.-Toshkent 2003.-144 b

35 .Қулмаматов А. Умурткасиз паразит хайвонлар. -Т.; «Ўқитувчи», 1988. - 185 б
36. S. Isamitdinov, D. Madg'ofurova, D. Abdullayeva, H. Mardonova.Psixologiya va pedagogika asoslari o'quv qo'llanma.Toshkent 2014y
37. S.T.Turg'unov, I.A.Rahimov, Q.O.Shodmanov, N.A.Usmanova Pedagogika va psixologiya Namangan 2021y.
38. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: O'zbekiston nashriyoti. 2017 yil
39. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarni ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – Toshkent: O'zbekiston nashriyoti . 2017 yil
40. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda parpo etamiz. – Toshkent: O'zbekiston nashriyoti. 2017 yil
41. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – Toshkent: O'zbekiston nashriyoti. 2017 yil
42. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947 sonli Farmoni.
43. SH.M. Mirziyoyev O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora tadbirlari to'grisidagi 2017-yil 3-iyundagi PQ-3031-son qarori
44. David F. Lohman, Joni M. Lakin. Reasoning and Intelligence. New York: Cambridge University Press. – 2009.
45. Duane P.Schults. Theories of Personality. Wadsworth, a division of Thomson Learning, Inc. Copyright © 2005.-550p.
46. Edited by Michael Lewis, Jeannette m. Haviland-Jones, and lisa feldman barrett. Handbook of emotions/ The Guilford press. New york london. -2008.
47. Elizabeth A. Styles. The psychology of attention. This edition published in The Taylor & Francis e-Library, 2005.-232 p.
48. G'oziyev E.G'. Psixologiya. – T.: O'zMU «Universitet», 2003.
49. G'oziyev E.G'. Tafakkur psixologiyasi. – Toshkent: Universitet ,1990.
50. G'oziyev E.G'. Xotira psixologiyasi. – T.: ToshDu, 1994.
51. G'oziyev E.G'. Umumiy psixologiya. – T.: O'qituvchi, 2010.
52. Gerald Matthews. - Cambridge University Press. - 2009.-906 p.
53. Muxamedova D.G., Mullabayeva N.M., Rasulov A.I. «Umumiy psixologiya». – T.: Mumtoz so'z,
54. . R.A.Mavlanova, N.H.Rahmonqulova, K.O.Matnazarova, M.K.Shirinov, S. Hafizov Umumiy pedagogika "Fan va texnologiya"2018 ,528 bet
55. B.X.Xodjayev Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. "Sanostandart" nashriyoti. Toshkent 2017 y.
56. R.A.Mavlonova, N.Raxmonqulova ,N.Voxidova,K.Matnazarova Pedagogika (Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti)darslik Toshkent-2013
57 . A.Musurmanova, X.Ibragimov, OJamoldinova, K.Risqulova, S.Yo'ldosheva, A.Jumayev, F.Babashev, P.Isamova, S.Sharipova, G'.Salohiddinova, K.Todjibayeva "Umumiy pedagogika" I qism Yoshlar nashriyot uyi toshkent – 2020

**Axborot manbalari (saytlar):**

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.
2. www.lex.uz
3. www.edu.uz
4. www.library.ru

**Bakalavriat ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining ta'lim yo'nalishi mutaxassislik fanlaridan fanlararo yakuniy davlat attestatsiya sinovini**

**BAHOLASH MEZONLARI**

| | |
|---|---|
| **Sinov topshirish shakli** | Yozma |
| **Sinov uchun ajratilgan vaqt** | Yozma ishga - 150 daqiqa |
| **Savollar soni** | 5 |
| **Har savolga ajratilgan maksimal ball** | Har bir savolga 20 baldan |
| **Maksimal ball** | 100 |
| **O'tish bali** | 60 |
| **Sinov topshirish shakli** | Test |
| **Sinov uchun ajratilgan vaqt** | 120 daqiqa |
| **Savollar soni** | 50 |
| **Har savolga ajratilgan maksimal ball** | 2 |
| **Maksimal ball** | 100 |
| **O'tish bali** | 60 |
| **Sinov topshirish shakli** | Og'zaki |
| **Sinov uchun ajratilgan vaqt** | 30 daqiqa |
| **Savollar soni** | 5 |
| **Har savolga ajratilgan maksimal ball** | 10 |
| **Maksimal ball** | 100 |
| **O'tish bali** | 60 |